

ergo promptè Angelus imperativè loquitur, Tobias verò humiliter petit, ac suppliciter rogat.

QUESTIO VIII.

Quare Christus non rogavit Petrum pro ingressu in navim, sed pro reductione pusillum à terra.

47. D. Ominis è littore videns naviculam, ingreditur in illam, quin aliquid innavit, vel Petrum roget, postea vero à Petro petit ut pusillum à terra navim semoveat. Quare hoc? Respondeo primò, quod ut Dominus ingrederetur in navim, nullius indigebat ope, ut vero tantisper reduceretur à terra, promptè, & commode fieri non poterat, nisi interventu navis gubernatoris; nam Dominus, ut jam dixi, sua divina vi navem impellere noluit: ideo retrum pro reductione rogat; omnia enim, quoad fieri potest, communi via suaviterque semper disponit.

48. Tolet. Secundò respondet Tolet. annot. 3. quod ingressus in navim, cujusdam imminentis necessitatis erat; irruerat enim in eum turba, ut docet D. Ambros. citatus quasi. 5. in Princip. num. 32. Festinatio erga necessaria locum non dedit precibus. Ingresso autem Domino in navim, jam tanta necessitas non urgebat. Et ideo pro reductione rogat, Petrum licet antea pro ingressu, ob instantem necessitatem non rogaverit: nam necessitas, ut ait Silius 7. Moras extremas recusat. Et, ut ait Petr. Cellens. lib. 1. Epist. 18. Necessitas nullis reprimitur legibus.

49. Necessitas nullam habet legem. Urgente fame pergit Elias in Sareptam ad mulierem viduam, à qua petit parum panis, & aquæ; quæ cum responderet, quod tantum in domo sua habebat pugillum farinæ, ut faceret sibi, & filio suo, ut comedamus, & moriamur; ad illam ait Elias: Vade, & fac, sicut dixisti. Veruntamen mihi primum fac de ipsa farinula subcinericium panem parvulum, & asser: tibi autem, & filio tuo facies postea, 3. Reg. 17. n. 13. In hac obsecratione tantus propheta videtur excedere leges urbanitatis, & charitatis. Qui urbane petit, non prius sibi postulat provideri, quàm proprio rei Domino, & filiis ejus. Quomodo ergo ait propheta mulieri: Vade, de tua farina fac panem, sicut dixisti, Veruntamen mihi primum, tibi autem, & filio tuo facies postea. Deinde charitas æqualitate fertur ad omnes, & non magis sibi vult, quàm aliis. Quomodo ergo ait, Fac mihi primum, & postea tibi, & filio tuo Abulens. q. 2. 8. ex Lyano: Elias tunc erat famelicus nimis, & magis necessarius erat sibi cibus, quàm mulieri, & filio. Gravi fame pressus Elias, cum tanta urgeret necessitas nullis legibus reprimebatur; ideo confidenter cum charitate, ac urbanitate à muliere postulat sibi primum offerri, & postea ipsi & filio suo.

50. U. filij Jacob possent sibi alimenta comparare, necessariò Benjamin adducendus erat in Ægyptum ad Joseph. Et pro eo secum asportando graviter infat Ruben apud patrem: Duos filios meos interfecit, si non reduxero eum tibi, Genes. 42. num. 37. Et tamen non annuit pater. Accedit Judas: fidenter exorat, ut puer pergat, ne alimonie

penuria consumantur omnes, atque, *Mitte parvum mecum, ut proficiamus, & possimus vivere, ut moriamur nos, & parvuli nostri*, Genes. 43. num. 8. Quibus auditis, pater acquiescit, & puer curæ ejus, ac tutelæ committitur. Mirum sane: nam bonus senex facillè exitium Ruben in fratres amorem intelligere poterat, ipse enim maxime laboravit, ut Joseph à nece, ac venditione eriperet, cujus author exitit Judas. Cur ergo, non Ruben, sed Judas, puer committitur: quamvis apud Patrem esset fixum, ne puer discederet, extremam tamen Judas necessitatem proposuit: ut possimus vivere, ne moriamur nos, & parvuli nostri; & cum Jacob adeo urgentem intellectam haberet necessitatem, per omnem legem sibi transigendum esse putavit. Hamer. *in proverbij locum abiji, necessitatem legem non habere: & fieri videmus, quæ in animo nunquam habeamus, ut faceremus, illa tamen necessitate subacti, & inviti ut faciamus. Constituerat quidem Jacob filium suum Benjamin, quem à charissima sibi uxore susceperat, domi apud se tenere, neque cum reliquis filiis in Ægyptum mittere; sed constanter, & tenacem virum Jacob fregit necessitas.*

Lucæ 5. num. 4. Ut cessavit autem loqui, dixit ad Simonem, Duc in altum, & laxate retia vestra in capturam.

VERSIONES.

Syriacus. Dixit ipsi Schemeon: Ducite in profundum, & projicite retia vestra ad piscandum.

Vatablus. Age navim in altum, & laxate retia vestra.

Franc. Lucas. Provehe navim, & expansa dimitte retia.

EXPOSITIO.

QUID Christus Dominus locutus fuerit in sua concione sacer Evangelista non explicat. Tamen Christi prædicatio, testatur Math. 4. n. 17. *Cœpit Jesus predicare, & dicere: Pœnitentiam agite: appropinquavit enim regnum celorum.* Hæc enim erat summa omnium Christi prædicationum. Unde notat Franc. Lucas, quod quando doctrinæ Christi fit mentio, ad hanc concionem, tanquam ad statum totius doctrinæ Christi respiciendum est, *De cessavit autem loqui.* Sæ admirabili doctrinæ conjuxit opera, quæ magnam vim, & efficaciam ad persuadendum habent: ut quos verbis non moverat, miracula obstupescerent. Infrà enim dicitur, quod stupor circumdederat omnes. Hoc notavit D. Cyrill. citatus à Cordero. *Post sufficientem igitur doctrinam, ait, cum oporteret etiam, opus aliquod divinum istis verbis adungere in utilitatem prospectantium,* jussit

in capuram rete. Et nota quod Christus prius prædicat, & postea agit de piscatione piscium. Divinus Magister prius agit de spiritali cibo, & postea de corporali, ut nos discamus, nostram prius ad spiritualia dirigere operationem, & de his, quæ ad corporis victum requiruntur, secundo loco tractare.

Dixit ad Simonem, ut ad Dominum, ac gubernatorem navis: *Duc in altum*, id est, in profundum. Simon venerat ex alto mari nil piscium prendens. Ad eundem locum jubet Christus remeare, ut jubentis divinitas, ac virtus ostendatur, & ideo eundem locum præcipit repetere, ut apprehensa tanta multitudine piscium, non hoc casu factum, sed miraculosè dispositum credatur, *Laxate retia vestra.* Loquitur Dominus Simonis, ac locis, ut expansa retia laxent ad capiendos pisces. Et in eo quod ait, *laxate*, emphasis habet, quasi dicat: Quàm maxime potestis, extendite retia, tantum enim trahetis piscium, quantum loci capacitas erit.

QUESTIO IX.

Quare Petro dicitur, quod ducat navim in altum.

Ratio difficultatis est: quia divina virtute fieri poterat, ut laxantes retia juxta littus magnam piscium multitudinem caperent. Cur ergo mandatur Petro, ut ducat in altum? Sine dubio mysterium later, quod juxta mentem sanctorum patrum est inquirendum.

Respondeo primò juxta ea, quæ dixi in expositione proxime; quæ mihi est ratio litteralis, ut etiam tradit Maldonatus. Venerat Petrus ex alto mari ad littus irrita picatione, cum per totam noctem laborasset. Ad eundem locum jubet Christus remeare, ut ita miraculi magnitudo videatur, & altum Dei consilium, cum ex loco panis antea piscibus vacuo tam magna eorum multitudo capiatur, dum in verbo Dei jacit rete. Ut ita sit omnibus apertum, nos frustra sine Christo laborare, & omnia humana studia sine divina gratia irrita esse. Et ideo Christi virtus utrunque fecit, ut Petrus antea nil caperet, & postea tantam piscium multitudinem apprehenderet, ut ita miraculi magnitudo, ac necessitas divinæ gratiæ patefieret.

Secundò respondet D. Bonaventura, & probabiliter in sensu litterali: *Duc in altum*, id est, in profundum mare, ubi scilicet est multitudo piscium sicut divinitatis oculis aspicebat, Eccl. 23. num. 28. *Oculi Domini multo plus lucidiores sunt super Solem, circumspicientes omnes vias hominum, & profundum abyssis.* Non juxta littus, sed ad altitudinem maris, jubet Dominus docere navim, & laxare retia; quia non propè ripas, sed in profundo maris copiosa piscium multitudo solet nasci. Et ad eum locum, imperat remigrare, in quo videbat pisces ingenti cœtu conglomerari. Nam unaquæque res eo in loco est querenda, in quo conveniri potest, ut dicam inferiori cap. num. 64. & 65. Hæc probabiliter

sunt dicta. Tamen ad majorem evidentiam miraculi existimo cum Maldonato, quod navis ad eum locum reducta est ubi Petrus per totam noctem laborans nihil invenerat. Ad sensus morales veniamus.

Tertio D. Ambrosius serm. 42. in 5. Dom. post Pentec. *Ecclesia in altitudinem revocatur, tanquam cœorum profunda Sacramenta disciens, in illam scilicet altitudinem, de qua Apostolus ait: O altitudo divitiarum, propterea dicitur Petro: Duc in altum, hoc est, in profundum disputationum generationis divinæ. Quid tam profundum, quam quod ait Petrus ad Dominum: Tu es Christus filius Dei vivis? Matth. 16. & late prosequitur. Et similiter docet 1. b. 4. in Luc. hoc loco. Et cum eodem sensu locum enucleat Etherius, & Beatus lib. 1. ad Elipand. magna, & ingens est altitudo mysteriorum fidei, & arcantum sacræ Scripturæ, quæ in Synagoga latebant. Et ita Judæi appellabant Christum fabri filium, Marc. 6. n. 3. Petro autem, ut gubernatori navis Ecclesiæ Christi dicitur: *Duc in altum*, hoc est, ut cum divina illuminatione aperiat altitudinem mysteriorum fidei. Et ita ei dicitur: *Non caro, & sanguis revelavit tibi, sed Pater meus, qui in calis est.**

Quartò idem D. Ambrosius lib. 3. de Virginibus, *prope finem, ait: Nec enim vilis est navis, quæ ducitur in altum, h. e. ab incredulis separatur. Et post pauca subdit: Duc in altum, quia antea in arena erat, quando in Synagoga erat. Alta non erat aqua Iudæis. Denique Samaritana, & puteus altum puabat, dicens: Puteus altus est, Joan. 4. Unde mihi dare habes aquam vivam. Non ergo ducere in altum poterat, quando cum Judæis credebatur, qui etiam de puteo aquam haurire non poterant. Ideo dicitur Petro: *Duc in altum, hoc est, duc in Christum. Altus enim est Christus; de quo dicitur: Et tu Propheta Altissimi vocaberis. Luc. 1. Duc ergo ad Christum, & bene altum, in quo est altitudo divitiarum, Roman. 1. Mandatur Petro, ut ducat navim in altum hoc est, ut separetur ab incredulis, & infidelibus: & tunc potest tendere in altum, hoc est, ad Christum, qui altus est in sua divinitate, & in quo est altitudo divitiarum. Nam quando Petrus erat in Synagoga, erat in arena & alta ei erat aqua Christi, nec, in quo hauriret, habebat. Ut autem separatur ab ipsa Judæorum arena, jam tendit in altum, hoc est, ad Christum ab ipsoque illuminatur.**

Quintò idem Ambrosius citato loco de Virginibus. *Duc in altum, ait, antea non ducebat in altum Petrus, quando piscabatur in stagno. Et si mare erat, altum non erat. Altum mare Scriptura nescit. Quid ergo sit altum, accipe. Aqua alta consilium in corde viri. Altum cor viri est, ubi nihil vadosum est. Duc ergo in altum disputationis tuæ fideique remigium; duc in cor viri. Altum, & profundum est cor hominis. Et antequam Petrus juberetur à Christo, licet piscaretur in stagno, suam tamen navim, ac documenta ad profundum, hoc est, ad cor hominis, non ducebat. At postquam Christus ei imperat, *Duc in altum*; jam sua doctrina ad altum, ac profundum nempe cor hominis transire mandatur. Ut ex hoc discant Prædicatores, verba sua, ac documenta Apostolica non tantum diffundere in auribus populorum, sed etiam in eorum cor ea ingerere*